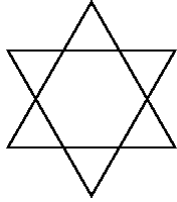
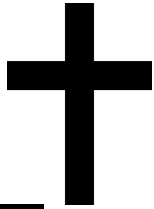

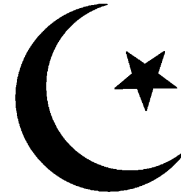
Náboženské konflikty v době globalizace

Izraelsko - palestinský konflikt

Vypracovala: Tereza Židková

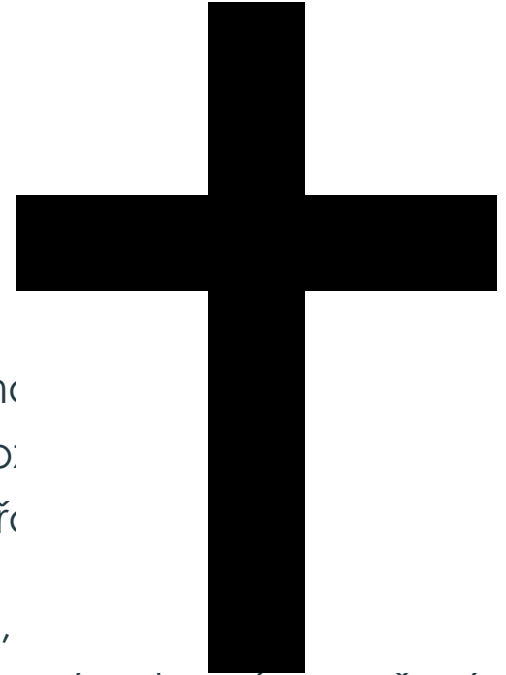

Náboženství

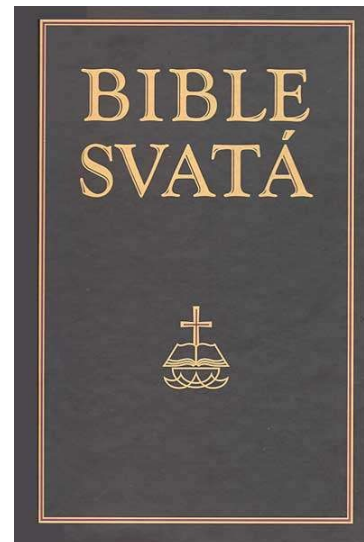
- víra v jednoho či více bohů (monoteismus, polyteismus)
- neexistuje jasná definice, je jich mnoho - pozitivní i negativní
- Karl Marx - „Náboženská bída je výrazem jednak skutečné bídě, jednak protestem proti skutečné bídě. Náboženství je povzdech utlačovaného tvora, cit bezcitného světa, duch bezduchých poměrů. Náboženství je opium lidu.”
- Taylor Anderson: „Institucionalizovaný systém symbolů, hodnot a přesvědčení a praktik, kterými skupina lidí interpretuje a odpovídá na to, co pocituje jako posvátné, a je to zároveň to, co poskytuje odpovědi na otázky po podstatném smyslu.”
- Mezi nejrozšířenější náboženství patří: křesťanství, islám, hinduismus, judaismus, buddhismus atd.
- v důsledku rozdílné víry může docházet k náboženským konfliktům vedoucím ke katastrofě v podobě válek, útoků atd.

Křesťanství

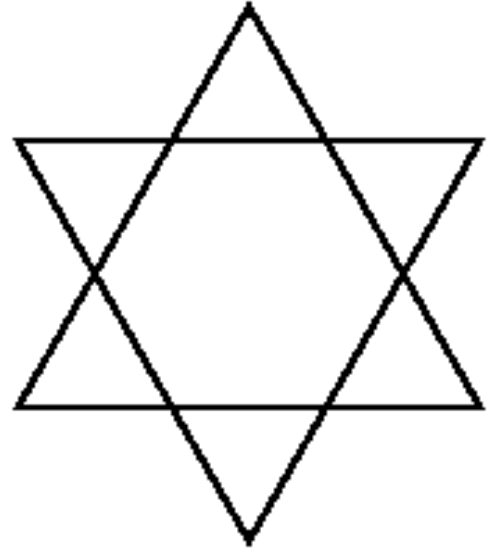
- Bible – Nový zákon
- Široký náboženský proud a typ civilizace rozšířený primárně v Evropě
- Osoby vyznávají víru v Ježíše Krista (od toho také odvozeno)
- Křesťan je každá osoba, která podstoupila křest (= obřad k přijetí člověka do církve)
- Monoteismus - víra v jediného boha (3 podoby: Otec, Syn a Duch svatý)
- Církev: Římskokatolická, řeckokatolická, protestantismus (souhrnné označení pro křesťanské církve, společenství a různé proudy uvnitř křesťanství, které se v době reformace oddělily od římskokatolické církve), pravoslavná, a řadu náboženských organizací i sekt

- Založena na víře ve spasení skrze Ježíše Krista (svou smrtí vykoupil hříchy lidstva), v jeho druhý návrat na zemi, existenci posledního soudu, vytváření nebeského království
- **Vývoj:**
  - Počátek: Palestina – rozvoj v rámci Judaismu – později oddělení
  - 313 - edikt milánský = státně uznávané náboženství
  - Pozdní antika, středověk a raný novověk - křesťanství silně určovalo kult i životní styl evropské společnosti – následně se rozšířilo do Ameriky a zbytku světa
  - Sekularizace – příklon k pozemskému světu a odklon od náboženství (resp. církve)
  - **Původní idea: obnovit jednotu lidstva jako rodu, obnovit přirozený vztah mezi lidmi navzájem, lidmi a přírodou a lidmi a Bohem**

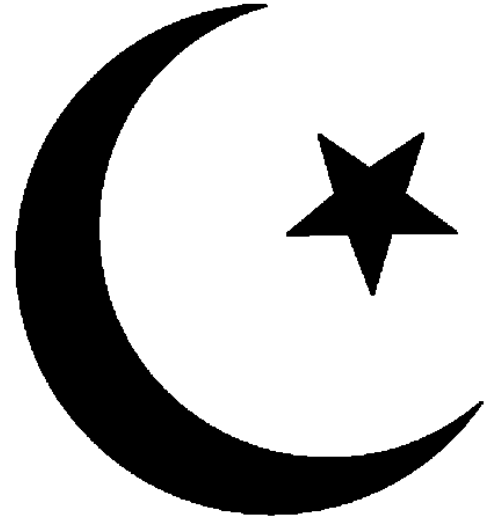
Judaismus

- Bible – Starý zákon
- Obecné označení náboženského vyznání Židů
- Kořeny náboženství v první polovině 1. stol. př. n. l. – Palestině
- Monoteistické náboženství (1 bůh Jahve – sídlil v Arše Úml)
- Po vzniku Izraelského království se sídlem boha stl Šalamounem v Jeruzalémě
- Vývoj:
  - 587 př. n. l. – zánik samostatného judského království
  - 587–538 př. n. l. – Babylonský exil, Židé ztratili jeruzalémský chrám – vyhnání do Babylonie
  - Dnes – diaspora; od konce 18. stol. pod vlivem židovského osvícení (haskala) začínají vznikat některé moderní směry židovského náboženství

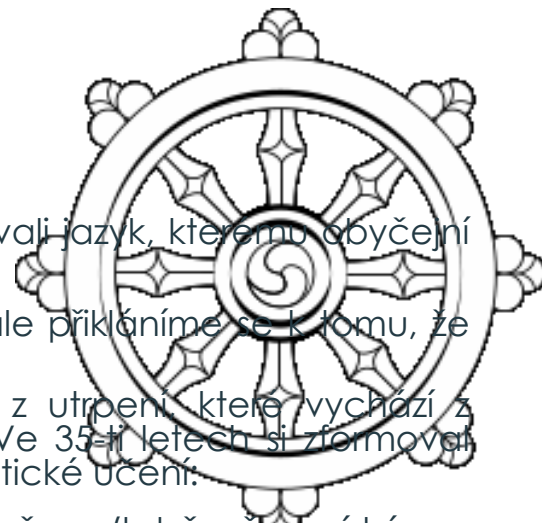

Islám

- světové náboženství založené Muhammadem
- idea jednoho Boha a jeho proroka Muhammada
- opírá se o 5 sloupů víry: 1. vyznání víry (šaháda), 2. modlitbu (salá 5. pouť do Mekky (had)
- vyznavači islámu se dělí na dvě hlavní větve - sunnité a šíité
- islámský fundamentalismus = současný vývojový proud Islámu, hr modernismu, uplatňuje návrat k základu islámského náboženství, islámské revoluce v Íránu
- sociální učení islámu vzniklo na bázi koránu a dalších zdrojů "šaría a kijás (= výklad jednotlivého právního případů pomocí koránu n
- právní soustava islámu, která kodifikuj sociální učení islámu odráží úroveň společenských poměrů feudální doby svého vzniku s prvky rodové či kmenové společenské organizace
- uchovávání předepsaných forem vlastnictví a rozdělení společnosti je sankcionováno přímo koránem
- mnohoznačnost některých formulací koránu dovoluje různý výklad
- silný religiocentrismus islámu omezuje platnost jeho sociálního učení a v islámském fundamentalismu nabývá rysů fanatismu
- v sociálním učení islámu přežívají historicky velmi staré normy společenského života - pomsta, kořist atd.

Buddhismus

- Texty Buddhismu jsou psány v sanskrtu, ale na kázání používali jazyk, kterému obyčejní lidé rozuměli, proto si toto učení získalo tolik stoupenců
- BUDDHA – bohatý, zakladatel Buddhismu, není doložený, ale přikláníme se k tomu, že existoval; pravé jméno: Siddhártha Gautama
  - 29–35 věk cestoval, aby přišel na to, jak se vymanit z utrpení, které vychází z každodenní existence a neustálého koloběhu zrození. Ve 35-ti letech si zformoval názor a začal kázat 4 pravdy, ze kterých vychází buddhistické učení.
- KONSTATOVÁNÍ „život je utrpení.“; Neutuchající žízeň po všem (když něco získáme, chceme další; NIRVANA – potlačení všech svých vášní nás zbaví utrpení a můžeme dosáhnout Nirvány (vystoupení z věčného koloběhu života a rozplynutí se)
- 8 CEST vede k Nirváně (8 obecných požadavků)
- Buddha vychází z pozdních rgvédských textů, které stopují odpovědnost za skutky (upanišandy)
- Po Buddhově smrti se jeho žáci rozšířili po celém světě a Buddhismus se začal štěpit:
  - NÍNAJÁNA= směr, vychází z opravdových Buddhových myšlenek
  - MAHAJÁNA= učení si lehce modifikovali, staví Buddhovi chrámy

Hinduismus

- Vznik: 4. - 6. stol. v Indii (zde nejrozšířenější)
- množstvím variant, rozdílností jednotlivých forem a sekt
- Polyteismus – hl. Brahma (stvořitel), Višnu (udržovatel, ochránce)
- 2 hlavní směry – višnuismus a šivanismus
- největší smysl pro "vnitřní toleranci"
- neexistuje žádný oficiální hlavní proud - je vymezen spíše odlišením od nehinduistů
- Vychází z bráhmanismu - stará božstva svatých textů ztratila na popularitě a původní obětní rituál se jevil příliš složitým - dochází k renesanci kultů lokálních a kmenových božstev, které jsou do bráhmanistické tradice volně včleňována – v této době i úpadek buddhismu v Indii (který se udržel pouze v okrajových oblastech - př. Cejlon) – úpadek vede ke vzniku Hinduismu
- ve státní správě zachovány tradiční bráhmanické sociální instituce - zůstává princip kast (extrémně uzavřená společnost), a nutnost dodržování kastovních předpisů
- dodnes ve velké míře ovlivňuje politický život Indie a má závažné ekonomické důsledky
- rozpory mezi vyznavači hinduismu a muslimy zavinily rozdělení Indie na tři státy

Taoismus

- vznik v Číně
- TAOISMUS- „TAO“ = subs
◦ lze těžko definovat
JANG
- filozofická škola – spíše filozofický směr
- důraz kladen na soucit, šetrnost (ve smyslu materiálním) a pokoru
- zásadní kniha: Lao C': Tao te ťing („kniha o cestě a cnosti“)
- v Číně hluboce zakořeněno: KLCDR – uznává taoismus jako jednu z pěti uznaných a povolených doktrín v Číně – hl. náboženství na Taiwanu
- podle taoismu je smyslem života se naučit následovat cestu kosmických sil, přírodu. Klíčovým pojmem je wu-wej, tedy aktivní nečinnost – člověk se má stát nádobou, kterou protéká tao

Konfucionismus

- směr staročínské filosofie založený Konfuciem
- později prohlášený za státní učení
- ve spojení s mýtoepickými prvky
- je to téže čínské náboženství
- hlavní obsah tvoří sociální etika a státotvorná teorie
- každý jedinec zaujímá pevné místo ve společné hierarchii - určité povinnosti - jejich plnění je prvořadým úkolem stejně jako projevoování lidskosti (ženy)
- přesně stanovil vztahy podřízenosti a nadřízenosti - stal se tak trvalým faktorem čínského pol. života
- toto učení rozvíjeli také Mencius (Meng.c) a Sun-C
- přes výsadní postavení neodolal působení taoismu a buddhismu
- ve 3. - 4. st. Vstoupil do pozadí
- k oživení došlo v 10. století v podobě neokonfucianismu - navázal na etiku konfucianismu a udržel si vliv až do současnosti

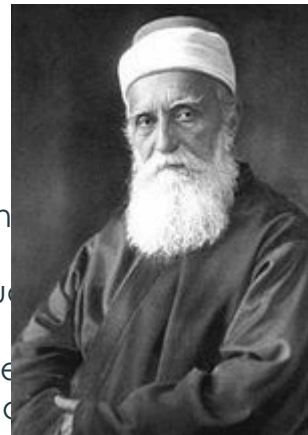
Šintoismus

- Staré japonské náboženství
- jediné náboženství, které půdě
- představuje rozsáhlý komplex představ, praktik a institucí na počátku japonských dějin
  - Nepatří k tzv. velkým náboženstvím světa, jako křesťanství, islám nebo buddhismus, nemá žádná posvátná písma, ani žádný přesně vymezený systém příkazů a morálních pravidel, která by věřící měli dodržovat
- Je to poměrně volná směs uctívání nejružnějších přírodních božstev a víry v mytologické prapředky japonského národa
- Je v obou svých formách – v podobě lidového kultu, zakořeněného v určité lokalitě, i v podobě organizovaného nadlokálního náboženství – výrazem mnohých rysů

Bahaismus

- zakladatelem je Alí bahá'í, považován za posledního z proroků, jako byli Abrahám, Mojžíš, Buddha a Muhammad
- vychází z tzv. Bábismu: učení založené Muhammadem Alím, v čemž je islám)
- spojuje prvky islámu, judaismu, křesťanství
- hlavní rys: hlásání úplné společenské i majetkové rovnosti
- základní myšlenka vychází z islámu - všechna náboženství jsou v podstatě totožná a existuje jediný Bůh
- cílem je světový mír a konečná jednota lidstva
- základní principy učení: jednota Boha, jednota náboženství, jednota lidstva, odstranění všech forem předsudků, odstranění extrémů bohatství a chudoby, rovnost žen a mužů, harmonie vědy a náboženství, světový mír,...

Příklady konfliktů, ve kterých hraje roli náboženství

- **Kašmír**

- Asie
- Vznik konfliktu: říjen 1947 – současnost
- Důvodem: spor o Kašmír mezi převážně hinduistickou Indií a muslimským Pákistánem
- Konflikt stále trvá – poslední informace nalezeny ze dne 20. října na serveru Al-jazeera → pákistánská povstalecká skupina – zabito nejméně 33 osob

- **Nigérie**

- Nigerijská občanská válka: 1967 – 1970 - **Hausové** (muslimové na severu), **Jorubové** (západ), křesťanští **Igbové** (jihovýchod země)
- 2011 – vybombardováno hlavní sídlo OSN v Nigérii – teroristická skupina **Boko Haram**
- Skupina Boko Haram v zemi šíří násilí doposud (jejím cílem je z Nigérie vytvořit muslimský stát, založený na striktním výkladu práva šaría)

- **Súdán**

- 1955 - 2005 – **občanská válka** - ukončena podepsáním mírové dohody
- Jih – křesťanský X sever – islámský
- 9. července 2011 se Jih stal samostatným státem
- **Konflikt v Dárfúru** (proti sobě vládní vojáci a povstalci hlavně z nearabské komunity) – od roku 2003 - 2020
- Ukončeno mírovou dohodou

- **Srí lanka**

- Z důvodu různých požadavků bojujících stran
- **Tamilové** (hinduismus) X **Sinhálci** (buddhismus)
- Národy se liší rasově, nábožensky, písmem
- V roce 2002 příměří – trvá do dnes – narušováno atentáty a útoky na civilisty

Izraelsko - palestinský konflikt

Izraelsko - palestinský konflikt

Vymezení základních pojmů

- názvy Izrael a Palestina najdeme v Bibli - Tóře (Starý zákon)
  - jméno **Izrael** bylo uděleno Jákobovi, po boji s andělem - později používáno pro Jákobovy potomky - kmen Izraele, židovský lid, židovský národ - později se stalo označení geografickým pojmem
  - název **Palestina** - odvozeno od biblického národa Filištinů - ti přišli z Balkánu a egejských ostrovů a usadili se v pásmu Gazy. V biblických dobách nepřátelé Židů - vymřeli a dnešní Palestinci s nimi nemají etnický nic společného - Arabové (i dnešní Palestinci) jsou svým původem Semité a společně s Židy spadají do jedné jazykové skupiny
- do roku 1948 - jsme mohli pod pojem Palestinci zařadit nejen arabské obyvatelstvo, ale i Židy (i jiné etnické nebo náboženské komunity, obývající toto území)

- **po roce 1948 - změna chápání některých důležitých pojmů a větší politizace - palestinští Židé odmítli pojmenování Palestina a po biblickém vzoru nazvali svůj stát Izrael + sami sebe začali označovat jako Izraelce**
- oproti tomu pojmy Palestina a Palestinci se začaly prosazovat mezi Araby + arabskými uprchlíky (původem z území britského mandátu)
- dnes už jsou za Palestince považováni především arabští obyvatelé pásma Gazy, Západního břehu a palestiští uprchlíci
- můžeme se setkat také s pojmem izraelští Arabové (Izraelem uměle vytvořený pojem) - označuje arabské obyvatelé Izraele s izraelským občanstvím

Počátky konfliktů a průběh

- Za prvopočátek můžeme pokládat již zrození **sionismu**
  - židovský nacionalismus spojený s touhou po vlastním státě
  - reakce na evropský antisemitismus
  - hlavní myslitel - Theodor Herzl
- **vlny** židovských přistěhovalců do Palestiny
  - oficiálně přicházeli do země jako turisté
  - na odkoupené půdě zakládali usedlosti, farmy, i města
  - rok 1911 - vznik Palestinské národní strany - protestovala proti židovskému přistěhovalectví
- nicméně tyto okolnosti nebyly tolik kritické a větší problémy přicházejí až s 1. světovou válkou ve spojitosti s **aktivitami Velké Británie**
  - VB podporovala Osmanskou říši (z důvodu ochrany proti Rusům a Francouzům na Blízkém východě)
  - po vypuknutí 1. SV VB upevnila svou pozici na Blízkém východě
  - 1916 - **Sykes-Picotova dohoda** - upravovala poválečné rozdělení na Blízkém východě a rozdělení Osmanské říše - pobouřilo Araby
  - VB se rozhodla podporovat jak Araby tak sionisty, přičemž obě skupiny chtěly stejné území
  - bylo jasné, že podpora obou skupin není možná → během války byl pro VB důležitější vztah s Araby, v klidnějším období zase podporovali sionisty => **v důsledku toho si Palestinu si začaly nárokovat obě skupiny**

- Mezinárodní konference v **San Remu** v roce 1920 - mandátní práva pro VB na Blízkém východě - Mezopotámie (Irák) a Palestina → postupné stupňování napětí mezi Araby a Židy
- nástupem Adolfa Hitlera k moci se začala zvyšovat emigrace německých Židů - opět zvyšování napětí
- 1936 - Arabská revoluce - velká vlna nepokojů, která skončila až povoláním britských vojáků
- 1938 - Woodheadova komise - rozdělení Palestiny - neuspěla z důvodu protichůdných názorů Židů a Arabů
- 1938 - Bílá listina - „židovský stát nebude vytvořen proti vůli arabské většiny.“ - odmítnutí jak ze strany Židů, tak i Arabů
- 2. Světová válka
  - v Palestině proti sobě stály dvě komunity - sionističtí Židé otřesení Bílou knihou a nespokojení palestiniští Arabové

Vznik státu Izrael

- **14. května 1948** vyhlásila Izrael nezávislost - na základě deklarace nezávislosti Státu Izrael
- měla na starosti OSN - cílem vyřešit židovsko-arabský konflikt
- vedle sebe měl vzniknout arabský a židovský stát
- Palestina byla podle tohoto plánu rozdělena do 8 částí => 3 pro židovské obyvatelstvo, 3 pro arabské, 7 částí bylo město Jaffa (arabská enkláva), 8 část Jeruzalém (pro svá etnická a náboženská specifika měl dostat zvláštní status a neměl být součástí ani židovského, a ani arabského státu)
- s tím souhlasili Židé, naopak palestiniští Arabové dali jasně najevo, že zřízení židovského státu v Palestině nepřipustí => **První arabsko-izraelská válka (válka za nezávislost)**

- v následujících slidech budou rozebrány příklady několika konfliktů mezi Izraelci a Araby

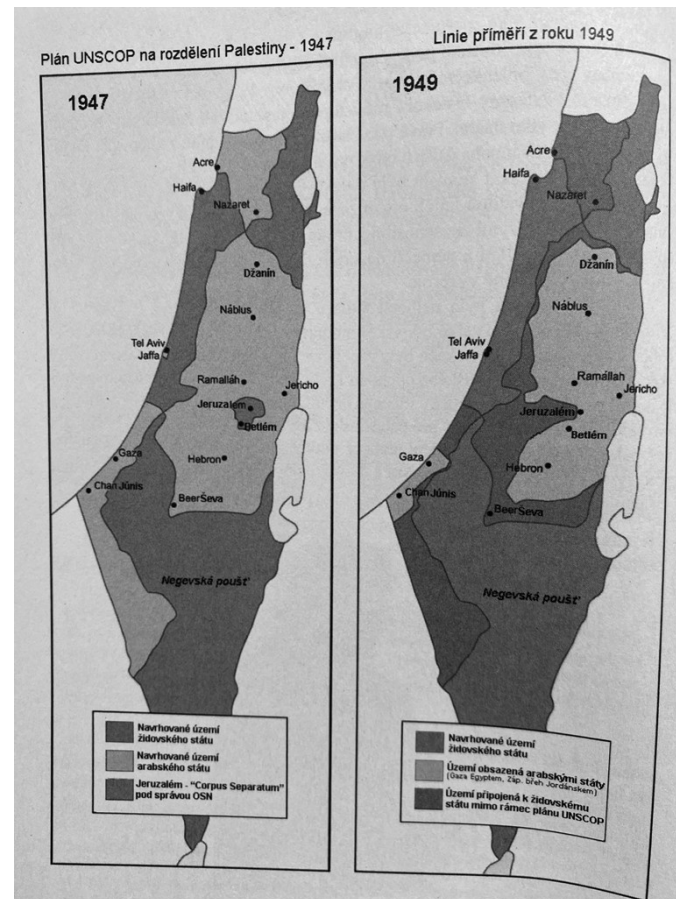
První arabsko-izraelská válka

- následuje po vyhlášení státu Izrael
- s tím nesouhlasilo několik států (Egypt, Jordánsko, Irák, Sýrie, Libanon a Saúdská Arábie)- to vedlo útoku na Izrael
- dvě fáze války:
  - 1. Izraelci se zaměřili na zastavení arabské invaze => ukončeno příměřím
  - 2. celkové odražení a porážka útočících arabských armád
- sice zde byla převaha Arabů, nicméně uvnitř panovali spory mezi jednotlivými veliteli, což vedlo k chaotičnosti

X sionistické oddíly - připraveny důsledně a systematicky

- mezi únorem a červencem 1949 - stanoveny mezi Izraelem a sousedními státy **LINIE PŘÍMĚŘÍ** - tzv. **zelená linie** (pouze Libanon je uznal za svou státní hranici)

* zajímavost: do Izraele byly dodávány zbraně z Československa

Suezská krize - 1956

- známé také jako **sinajský konflikt**
- v Egyptě se dostal k moci Gamal Abdel Násir a stal se jedním z největších arabských mocností
- v důsledku toho Egypt uzavřel pro Izrael a Francii (oddělující Akabský záliv od Rudého moře)
- Násir si také znepřátelil VB a Francii - znárodnil Suezský průplav
- při operaci dobyt Sinajský poloostrov a pásmo Gazy
- v průběhu došlo k dalšímu poškození vztahů mezi izraelskými Židy a Araby => izraelská pohraniční policie postřílela 43 obyvatel vesnice Kafr Kásim (ti netušili, že je vyhlášen zákaz vycházení)
- pod tlakem OSN se v březnu 1957 izraelské síly stáhly
- po válce získal Izrael silného spojence - Francii, kterou si Násir znepřátelil

* zajímavost: po této válce přechází Československo na stranu nepřátel Izraele - v roce 1955 podepisuje dohodu s Egyptem o dodávce zbraní

Šestidenní válka - 1967

- napětí mezi státy bylo vysoké a čekalo se pouze na to, kdy
- proto izraelský ministr zahraničí Abba Eban odcestoval do
- případě vypuknutí války
- údajně úplně poprvé použít „**ČERVENÝ TELEFON**“ - mezi
- sdělilo Násirovi, že si nepřeje, aby byl Egypt první, kdo zaútočí
- válka začala vzdušným útokem Izraele
- hned v prvním dnu Izrael zničil bleskovými nálety velkou
- iráckého letectva
- následoval pozemní konflikt s Jordánskem na Západním břehu
- Izraelci dobyli celý Západní břeh i Araby osídlený Východní
- Izrael dobyl také egyptské pásmo Gazy a celý Sinajský poloostrov
- válka skončila velkým vojenským vítězstvím Izraele - dobyl celou
- rozloha

- i když Izrael oslavoval...spory, které s Palestinci následovali souvisely do značné míry právě s důsledky Šestidenní války

1. Intifáda

- 1987 - 1993
- Izrael X palestinští Arabové, pásmo Gazy
- vznikla v důsledku silniční nehody, při které byli zabiti 4 obyvatelé uprchlického tábora v pásmu Gazy - Palestinci se domnívali, že je je izraelský řidič zabil úmyslně
- vlna protestů a násilí se rychle rozšířila
- demonstrace, nepokoje, vrhání kamenů - neobjevovali se těžké zbraně ani sebevražedné útoky
- její ukončení není možné přesně stanovit - někdy uváděn termín podepsání smlouvy z Osla v roce 1993
- důležité změny pro palestinskou společnost: upevnění národní identity, poškození image Izraele (za brutální zásahy proti mládeži, která po nich vrhala kameny), nová generace výrazných osobností, vzrostla role žen, ...

2. Intifáda

- 2000 - Jeruzalém a rozšířila se na palestinská území i do Izraele
- daleko vyšší míra násilí i úmrtí
- situace následující po 1. intifádě, které mohly zapříčinit 2. Intifádu:
  - usmrcení 405 Palestinců - Izraelci
  - zabito 256 Izraelců - především při sebevražedných misích Hamásu
  - zdvojnásobení populace židovských osadníků na palestinských územích
  - propad palestinské ekonomiky + vyšší nezaměstnanost
  - atd.
- oficiálně skončila v roce 2004 smrtí Jásira Arafata

Události po roce 2000 a situace nyní

- 2003 - došlo k výstavbě bezpečnostní bariéry okolo Západního břehu - zabránění průniku palestinských teroristů do Izraele
- 2007 - mírová konference v Annapolis - cílem především obnovení izraelsko-palestinských mírových jednání, které by vedly k trvalému míru - v praxi nepřinesla žádné hmatatelné výsledky
- 2008 - eskalace napětí v pásnu Gazy - hnutí Hamás vypovědělo příměří a obnovilo odstřelování izraelských měst → Izrael reaguje leteckými útoky a pozemní invazí
- poslední velký konflikt v roce 2014, pak relativní klid až do května 2021 - Hamás X Izrael
  - odpalování raket a mnoho mrtvých
  - konflikt je odlišný oproti předchozím - podnítil pouliční násilí mezi radikálními Židy a Araby
  - následovalo příměří - podle Tomáše Pojara, ale bude trvat pouze několik málo měsíců, nebo let
  - začala se objevovat videa na TikToku - prostřednictvím videí se šíří násilí mezi Izraelci a Palestinci
  - důsledkem této události - ovlivnění vnitřní politiky státu Izrael

Zpráva BBC z 22. 11. 202

- střelec - člen palestinské militantní skupiny Hamas
- Zabil 1 osobu, minimálně 3 zranil
- Útok se odehrál poblíž brány do areálu ve východním Jeruzalémě – v místě vesij Al-Aksa (jedno z nejuctívanějších míst islámu) a také nejposvátnějšího místa v judaismu, známého jako Chrámová hora
- Střelec byl převlečen za ortodoxního žida
- V ulici byl malý počet osob, jinak by byl počet obětí mnohonásobně vyšší
- Ministr vnitra uvedl, že střelné útoky tohoto typu jsou vzácné
- Pro připomenutí Izrael okupuje východní Jeruzalém od války na Blízkém východě a považuje ho za své hlavní město X Palestinci prohlašují východní Jeruzalém za budoucí hlavní město očekávaného nezávislého státu
- Jeruzalém nyní leží v jádru konfliktu a každý nový útok zvyšuje obavy z dalšího krveprolití

Zdroje

- https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana
- ČEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. Vyd. 3, Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-39-8.
- ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 978-80-87029-16-9.
- <https://www.kct-tabor.cz/gymta/OhniskaSvetovychKonfliktu/IzraelPalestina/index.htm>
- <http://blizky-vychod.blogspot.com>
- <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3313895-primeri-zustava-v-nedohlednu-izrael-a-radikalove-z-hamasu-proti-sobe-palili-i-v-noci>
- <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3315407-primeri-v-gaze-bude-trvat-spise-nekolik-mesicu-mysli-si-byvaly-velvyslanec-pojar>
- <https://www.clovekvtisni.cz/6-zemi-6-konfliktu-6-pribehu-lidi-kterym-do-zivota-vstoupila-valka-5228gp>